

СТРУКТУРА ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Державний екзамен з хорового диригування проводиться відкрито і складається з таких розділів:

1. Виконання концертної програми

Диригування студентським колективом хорового твору (a cappella або із супроводом);

2. Практична робота з хором

Розучування з хором твору, або фрагменту твору a cappella із заздалегідь запропонованого списку .

3. Теоретична частина екзамену

3.1. Студент подає письмовий аналіз твору державної програми.

3.2. Співбесіда з питань диригентсько-хорової роботи та змісту письмового аналізу хорового твору .

Курс хорового диригування – одна із центральних ланок у системі підготовки студентів на відділенні музичного мистецтва. Індивідуальна форма навчання, яка є основною при вивченні предмету і обумовлена специфікою диригування як виконавського мистецтва, дає змогу ефективно вирішувати складні завдання даного курсу. Вона містить великі можливості для розвитку різноманітних сторін творчої діяльності майбутнього вчителя музики. Важливими сторонами навчання в курсі диригування є заняття в класі, самостійна робота студента, практична робота з хоровим колективом.

Предметом вивчення в курсі диригування є теоретичне і практичне засвоєння комплексу питань, що характеризують діяльність такого складного організму як хоровий колектив, оволодіння методикою репетиційного процесу, навичками психологічного впливу на колектив. Профіль майбутньої діяльності вчителя музики обумовлює пильну увагу до проблем специфіки вокально-хорової роботи в школі, зокрема, діагностики і розвитку дитячого голосу в залежності від віку та індивідуальних особливостей учнів.

Програмові вимоги до студентів на державному екзамені розроблені у відповідності з основними положеннями програми з «Хорового диригування» . Поліфункціональність диригентської діяльності вчителя-музиканта, необхідність виявлення комплексу професійних якостей і вмінь, що складають її суть, визначають структуру і зміст державного екзамену з хорового диригування.

На державний екзамен з хорового диригування виносяться завдання, що визначають систему компетенцій молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.0202401 «Музичне мистецтво» напряму підготовки 0202 «Мистецтво» з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики. Державний екзамен з «Хорового диригування» підводить підсумок заняттям студентів у вищому навчальному закладі з дисциплін «Хорове диригування» та «Хоровий клас і практика роботи з хором». Він дає можливість найбільш точно виявити рівень професійної підготовки й творчі можливості студента.

1. ВИКОНАННЯ КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ

Диригування студентським хором хорового твору (a cappella або із супроводом), який був розучений студентом протягом навчального року.

Твори, відібрані для державного екзамену, повинні відзначатися глибиною художнього змісту, різноманітністю диригентсько-технічних і педагогічних завдань, високим виховним потенціалом, врахуванням творчого потенціалу та естетичних потреб студента. Все це сприятиме виявленню кращих рис творчої індивідуальності випускника.

При виконанні програми мають демонструватися вміння студента використовувати мануальну техніку в художній інтерпретації творів, здійснювати керівну і виражальну функції диригування.

Диригентське виконання передбачає наявність логічно осмисленого художнього задуму, сформованого в ході аудиторних занять. Для його повноцінної реалізації студентами повинні бути освоєні основні розділи мануальної техніки, такі як навички передачі звуковедення, графічна ясність схем із можливими відступами від неї, якщо це обумовлено художніми завданнями, незалежність функцій рук. Під час диригування хором студент має продемонструвати уміння:

- вільно володіти усіма технічними диригентсько-хоровими прийомами (ауфтакту, голосоведення, нюансування, фразування тощо);
- створювати відповідний художній образ хорового твору;
- гнучко реагувати на зміни у звучанні хорового колективу;
- виправляти виконавські помилки хору під час звучання.

2. ПРАКТИЧНА РОБОТА З ХОРОМ

Розучування з хором твору, або фрагменту твору a cappella із заздалегідь запропонованого списку. Випускникам пропонуються хорові мініатюри і розподіляються між дипломниками шляхом жеребкування за два тижні до державного екзамену. При виборі репертуару, а також найбільш ефективних методів роботи необхідно керуватися принципом дидактичної обґрунтованості, враховувати ступінь сформованості хорового колективу, голосового апарату, рівень його музичного і загального розвитку.

Одержаний твір випускник повинен вивчити напам'ять, підготувати його теоретичний та виконавський аналіз, розробити план і методику розучування. Розучування хорового твору повинно відзначатися глибокою продуманістю всіх його етапів і передбачати можливі корективи в наміченому плані.

В процесі репетиційної роботи з хором випускник демонструє своє володіння диригентським жестом, навички хормейстерської роботи з хоровим колективом, вміння чути і коригувати хорове звучання, встановлювати контакт з хоровим колективом. Випускник має показати своє вміння чути звуковисотні, ритмічні, темпові, а також специфічні вокально-хорові елементи звучання (звуковедення, фразування, дихання, тощо). Тривалість роботи 15-20 хвилин.

На початку роботи необхідно дати коротку словесну характеристику музичних образів і визначити основні виконавські завдання. Важливим компонентом словесних пояснень є залучення асоціацій з літератури, живопису та інших видів мистецтва.

Виконавський показ за інструментом має відзначатися ансамблевою злагодженістю між співом та грою, виявленням власного ставлення до виконуваних творів. Виразне виконання в поєднанні з аналізом повинні викликати в хористів емоційний відгук на музику, бажання вивчити твір, активізувати їх мислення.

Процес розучування твору передбачає наявність таких професійних якостей студентів: навички орієнтації в хорovій звучності, виявлення її недоліків і застосування відповідної методики з їх усунення, вміння досягати художнього виконання за допомогою ефективних і аргументованих методів хорovої роботи.

Даний розділ екзамену виявляє такі виконавські вміння, які в найбільшій мірі визначають суть диригентської діяльності вчителя-музиканта. Це – поєднання музичної та словесної інтерпретації хорovих творів, спів та гра одночасно, інструментальна підтримка хорovого співу і використання диригентського жесту, настройка хору за камертоном.

Екзамен виявляє також сформованість загальнопедагогічних навичок. Необхідний компонент роботи – мовна культура студента, вольовий початок майбутнього педагога, вміння передавати відтінки емоцій за допомогою голосу, виразність інтонацій, що допоможуть встановити психологічний контакт з аудиторією і досягти позитивних результатів.

3. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА ЕКЗАМЕНУ

Студент подає письмовий аналіз твору державної програми. Співбесіда з метою встановлення ступеня засвоєння студентами знань, навичок та умінь, що відповідають програмовим вимогам з хорovого диригування, та питання щодо змісту аналізу хорovого твору.

Даний розділ екзамену включає співбесіду по дипломному письмовому аналізу твору державної програми і аналіз виконаних творів, обговорення основних питань техніки диригування, хорознавства, методики роботи з дитячим хором.

Аналіз хорovої музики є обов'язковою умовою професійної підготовки диригента. Теоретико-аналітичний підхід до музики дозволяє сформувати осмислену, об'єктивно аргументовану інтерпретацію, наблизитися до композиторського задуму, а також дає можливість виконавцю розкрити свою творчу індивідуальність.

Аналіз хорovої музики забезпечує вирішення як творчих завдань (поглиблене вивчення хорovого твору, вироблення високохудожньої інтерпретації репертуару), так і загальнопедагогічних (формування аналітико-дослідницьких здібностей, прищеплювання естетичного смаку).

Твір рекомендовано аналізувати письмово за визначеним планом.

ПРОГРАМА
ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

- Бондаренко Анастасія Андріївна** (клас викладача Шевчук П. Г.)
М.Закис. «Молитва»
- Водоп'ян Аліна Василівна** (клас викладача Сивака В. М.)
К.Данкевич. «Чорний Крук». Хор із опери «Богдан Хмельницький».
- Горбатюк Настя Сергіївна** (клас викладача Козій О.М.)
К.М'ясков. «Літо починається»
- Забуранний Сергій Анатолійович** (клас викладача Сивака В. М.)
І.Попенко. «Колискова».
- Коваленко Аліна Сергіївна** (клас викладача Галанцевої Л. П.)
Г. Лисак, вірші Т. Шевченка. «Якби мені, мамо, намисто».
- Костан Ярослав Мирославович** (клас викладача Лисака Г. З.)
Г.Лисак, сл. Т.Шевченка. «А мій батько орандар».
- Мазур Сніжана Миколаївна** (клас. викладача Шевчук П. Г.)
Українська народна пісня в обр. Г.Лисака. «Летіла зозуля»
- Майборода Галина Миколаївна** (клас викладача Козіної О. А.)
В.Шаповаленко . сл.О.Олесь «Веснянка».
- Майданюк Валентина Олегівна** (клас викладача Русавської С.Л.)
Я. Озолінь, сл. К. Сєста, аранжування С. Русавської. «Жизнь песни».
- Микитенко Наталія Валентинівна** (клас викладача Козіної О. А.)
Українська народна пісня в обр. М. Леонтовича «Щедрик».
- Осауленко Анастасія Олексіївна** (клас викладача Ромко С. В.)
Муз. Г.Лисака, сл. Т.Шевченка. «А мій батько орандар».
- Півторак Катерина Анатоліївна** (клас викладача Лисенко М. Ю.)
Муз. Г.Лисака, сл. О.Чепкої «Моя, ти, Умань».
- Підвальна Марина Василівна** (клас викладача Козіної О. А.)
В.Верменич, сл. А.Каструка. «Світанок»
- Попов Ілля Вячеславович** (клас викладача Ромко С. В.)
К.Данкевич «Чорний крук». Хор з опери «Богдан Хмельницький»
- Свинар Альона Сергіївна** (клас викладача Вишневецької Л. Г.)
Г.Лисак, сл. М.Маруна «Величальна».
- Сирота Софія Олегівна** (клас викладача Вишневецької Л. Г.)
Г.Лисак, сл. М.Маруна «Величальна».
- Теслюк Поліна Володимирівна** (клас викладача Вишневецької Л. Г.)
Д.Січинський сл. В.Чайченка. «Дніпро реве».
- Усенко Катерина Анатоліївна** (клас викладача Лисака Г. З.)
Д.Січинський сл. В.Чайченка «Дніпро реве».

ТВОРИ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ХОРОМ

НА ДЕРЖАВНОМУ ЕКЗАМЕНІ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

1. **Веснянка.** Муз. В.Філіпенка
2. **В полі.** Муз.В. Досталика
3. **Дороги** Муз.А.Новікова
4. **Закохані.** Муз.В.Циби
5. **Заповіт.** Муз. Г.Гладкова
6. **Звуки музики.** Муз. Р.Роджерса
7. **Зеленая та ліщинонька.** Обр. М.Леонтовича
8. **Із-за хмари, з-за туману** Обр. Л.Ятла
9. **Мово рідна, слово рідне.** Муз. Ю.Корчинського
10. **Моя стежина.** Муз.П.Майбороди
11. **Ой там, у лісі під дубиною.** Обр.В.Семенчука
12. **Ой ти, ніченько.** Муз.П.Зелінського
13. **Ой розвився.** Обр. М.Леонтовича
14. **Пісня про хліб.** Муз. Ю.Корчинського
15. **Пішов милий.** Обр. М.Леонтовича
16. **Ставок заснув.** Муз. Ю.Корчинського
17. **Синові.** Муз. А.Пашкевича, аранжування В.Попадика
18. **Ой ходила Уляночка.** Купальська народна пісня
19. **Хай діти співають.** Муз. Н.Кляус
20. **Як вийду я в поле.** Муз.П.Зелінського

Викладач Сивак В.М.